

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย) : การพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลหนองล่อง จ.ลำพูน

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาอังกฤษ) : Development information data system and Participation in Solid Waste management service in tumbon Nonglong District, Lamphun province.

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลหนองล่อง จังหวัดลำพูน” ผู้ศึกษาได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากตัวแทนชุมชนทั้ง 9 หมู่บ้าน ตัวแทนจากเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยเลือกศึกษา และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ครั้วเรือนจาก 9 ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหนองล่อง เมื่อได้ข้อมูลจากส่วนต่างๆจึงนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และวิเคราะห์ทางสถิติ ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการสร้างระบบการจัดเก็บข้อมูลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่น รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองล่อง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ตลอดจนให้เกิดความตระหนักและสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้คือครัวเรือนประชาชน ตำบลหนองล่อง อำเภอเวียงหนองล่อง จำนวน 2,343 ครัวเรือน จาก 9 หมู่บ้าน ใช้วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างให้เป็นตัวแทนของประชากร ตามตารางของยามานะ ได้จำนวน 400 คน โดยกำหนดให้หมู่บ้านละ 45 คน หลังจากนั้นจะสุ่มตัวอย่างครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) โดยการสลากรหัสครัวเรือนแต่ละหลังแล้วจับสลากสุ่มครัวเรือนมาตามจำนวนที่กำหนด จากนั้นลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจากครัวเรือนที่ถูกสุ่มโดยใช้แบบสอบถาม ส่วนข้อมูลที่เป็นการสัมภาษณ์ จะใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 23 คน ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบลหนองล่อง รองนายกเทศมนตรีตำบลหนองล่อง ปลัดเทศบาลตำบลหนองล่อง นักบริหารงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และเจ้าพนักงานสาธารณสุข รวมจำนวน 5 คน ผู้นำและแกนนำชุมชน หรือผู้ปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอยและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนๆละ 2 คนรวม 18 คน

ผลการศึกษาพบว่า การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเทศบาลตำบลหนองล่อง เกิดจากการพึ่งพาตนเองของชุมชน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและการพัฒนาโดยให้ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการจัดการมูลฝอยด้วยตนเอง เริ่มจากการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งแต่ละชุมชนจะดำเนินการในเรื่องของการคัดแยก การจัดเก็บ การรวบรวม การจำหน่ายมูลฝอยรีไซเคิล การบริหารรายได้จากการจำหน่ายมูลฝอย การกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยของชุมชน รวมถึงเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวมูลฝอย ในฐานะที่ชุมชนเป็นผู้ที่มีความเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุม การกำหนดแผน นโยบายที่เป็นประโยชน์ร่วมกับเทศบาล ทำให้ชุมชนมีแนวทางในการบริหารจัดการมูลฝอยของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหามูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน เกิดเป็นชุมชนนำอยู่ จากการดำเนินงานดังกล่าวส่งผลให้ชุมชนเกิดความร่วมมือในกิจกรรมด้านต่างๆ ตามมา โดยสมาชิกเทศบาลตำบล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. ผู้นำชุมชนเจ้าและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จะมีฐานะเป็นวิทยากรชุมชนในการขยายผลความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักซึ่งได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน

จากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสในการลงพื้นที่และการสัมภาษณ์ ทำให้ได้เรียนรู้ถึงศักยภาพและการพัฒนาการของชุมชนในเทศบาลหนองล่องทั้ง 9 หมู่บ้าน ทำให้เกิดความรู้ ในฐานะที่เป็นชุมชนต้นแบบในการบริหารจัดการขยะของจังหวัดลำพูน ตลอดจนความเข้าใจต่อการกระบวนการในการจัดการมูลฝอยในชุมชนซึ่งเมื่อพิจารณาการดำเนินงานของชุมชนเทศบาลหนองล่อง สามารถจัดการมูลฝอยได้ประสบความสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง ทำให้สภาพแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น เนื่องจากการจัดการขยะในครัวเรือนเป็นสิ่งสำคัญ และนโยบายของเทศบาลที่ไม่ได้มีรถเก็บขยะ ทำให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมดีขึ้น มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน ลดการใช้พลาสติก และหันมาใช้วัสดุทดแทนที่ทำให้เกิดมลพิษน้อยลง ค่าใช้จ่ายลดลงจากการปรับเปลี่ยนค่านิยมในการบริโภค ปริมาณขยะลดลง เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและคนในชุมชนมีคุณภาพและมีแนวร่วมเพิ่มมากขึ้น ชุมชนสามารถดำเนินการจัดการแบบพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น โดยการมีผู้นำที่เข้มแข็งและมากความสามารถซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการและชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถเรียนรู้และนำองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากประสบการณ์การทำงานร่วมกันไปใช้แก้ปัญหาอื่นๆได้